

## Motion till riksdagen 2016/17:479

av **Karin Rågsjö m.fl. (V)**

# Hälsoklyftor hos barn och unga

---

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lämplig myndighet bör uppdras att ta fram ett förslag till en handlingsplan för att minska hälsoklyftorna bland barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

## Inledning

Barns rättigheter i samhället måste stärkas. Vänsterpartiet har länge drivit på för att barnkonventionen ska inlemmas i svensk lag. Därför är det bra och välkommet att regeringen har lovat att just det ska bli verklighet. När barnkonventionen börjar gälla som svensk lag kommer barns rättigheter och ställning att stärkas generellt och särskilt inom rättsväsendet. Barnkonventionen blir då automatiskt direkt tillämplig hos svenska domstolar och myndigheter. En lagstiftning visar tydligt att barn har rättigheter som myndigheter är skyldiga att ta på allvar. I praktiken betyder barnkonventionen också att barn har rätt till både bästa möjliga hälsa och sjukvård vilket är ett bra förtydligande.

Det krävs dock mer än att FN:s barnkonvention inlemmas i svensk lagstiftning för att komma till rätta med problemen inom hälso- och sjukvården och de hälsoproblem vi ser bland barn i dag. Alltför många barn far illa och hur barnen mår säger mycket om ett lands välstånd. Sverige är förvisso ett rikt land och i OECD:s ranking och internationella jämförelse över barns hälsa hamnar Sverige högt upp. Sverige är enligt OECD ett av de tio bästa länderna att växa upp i. Gott så, men det måttet säger däremot ingenting om fördelningen. Det är alarmerande att barns hälsa i Sverige i dag i så stor utsträckning bestäms av socioekonomiska faktorer såsom uppväxtvillkor och föräldrars utbildningsnivå. Forskning visar dessutom att de orättvisor som grundläggs tidigt i livet riskerar att följa med upp i vuxenlivet och bli bestående.

## Preventivt arbete

I SNS forskningsrapport Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa går forskarna igenom i vilken utsträckning föräldrars ekonomiska och sociala situation

påverkar barns hälsa. Resultatet visar att det finns stora sociala skillnader i barns hälsa, en bild som Vänsterpartiet delar. Bland annat fastslås det i rapporten att barnen till de föräldrar som har högst inkomst och utbildning har upp till 40–45 procents lägre sannolikhet jämfört med barnen till de föräldrar som har lägst inkomst och utbildning att bli inskrivna på sjukhus. Barn till föräldrar som tar emot ekonomiskt bistånd är särskilt exponerade för hälsoproblem och de löper mer än dubbelt så hög risk att dö under barndomen jämfört med andra barn. Barnen till dessa föräldrar har också nästan tre gånger så stor risk som andra barn att bli inskrivna på sjukhus p.g.a. psykisk ohälsa. Vidare påvisar rapporten att hälsa under barndomen i stor utsträckning har betydelse för skolresultat och huruvida personer hamnar i bidragsberoende senare i livet. Detta ger sammantaget en bild av utsatta barn som redan i tidig ålder blir predisponerade att hamna i psykisk sjukdom som vuxna. Dödligheten bland barn och unga är mycket låg i Sverige sett ur ett internationellt perspektiv. Även här finns dock tydliga skillnader mellan olika grupper utifrån moderns utbildningsnivå. Skillnaderna kan inte härledas till någon enskild dödsorsak utan till flera, exempelvis medfödda skador och olyckor. Dessa skillnader finns även bland unga, ännu inte färdigutbildade vuxna, om än i mindre utsträckning. Vänsterpartiet accepterar inte att socioekonomiska faktorer påverkar barns villkor och hälsa. Förebyggande arbete för att motverka ohälsa hos barn är därmed en viktig åtgärd både på kort och lång sikt.

År 2005 tillsatte WHO den s.k. Marmotkommissionen vars titel var Closing the gap som syftade på hälsoklyftorna och år 2008 presenterade kommissionen sina resultat. Rapporten visade att klyftorna i västvärlden har vuxit snabbt och att Sverige är ett av de länder där skillnaderna ökat mest. En oroande utveckling som det är angeläget att bryta.

De sociala hälsoklyftorna är tydliga redan bland barn och unga samtidigt som förutsättningarna att vända en negativ utveckling är gynnsammare om insatser kan sättas in så tidigt som möjligt. Lämplig myndighet bör uppdras att ta fram ett förslag till en handlingsplan för att minska hälsoklyftorna bland barn och unga. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

*Karin Rågsjö (V)*

*Nooshi Dadgostar (V)*

*Lotta Johnsson Fornarve (V)*

*Linda Snecker (V)*

*Rossana Dinamarca (V)*

*Maj Karlsson (V)*

*Mia Sydow Mölleby (V)*